

Реформування мобілізації, критика ТЦК від діючих політиків і “диктатура Зеленського” – моніторинг УЦБС

Під час тижневого моніторингу (06.04 – 12.04) інформаційного поля на предмет дезінформації, Український центр безпеки та співпраці зафіксував триваючі тенденції з нормалізації СЗЧ та агресії проти представників ТЦК та військових загалом, публічне обговорення потреби реформ в системі мобілізації та маніпуляції навколо законопроєкту про конфіскацію майна за борги.

□ Самовільне залишення частини та базова військова підготовка

Тема СЗЧ найбільш резонансним та складним сегментом моніторингу. У порівнянні з минулим моніторинговим тижнем (30.03-05.04) було зафіксовано падіння на 8% числа авторів, на 16% числа згадувань (пост, репост, коментар) і на цілих 26% показника залучення. Втім, інтенсивність та емоційна зарядженість залишаються на звично високому рівні, що відображає вимірювання тональності NSR на основі ШІ (-76 при мінімумі -100).

Головним драйвером на цьому тижні в сегменті самовільного залишення частини став [пост](#) офіцера 57 Окремої мотопіхотної бригади Олексія Антипенка про рекрутинг та “кадровий канібалізм” у Силах оборони України. Він на основі бізнес-метрик доводить – кадрові провали в управлінні особовим складом і є системними причинами для дезертирства.

Цікавим прикладом дезінформації звітного тижня стала поява на Youtube анонімного блогера в масці, який розповідав про нібито СЗЧ “неконтрольованого масштабу” у лавах Збройних Сил України. Його відео охопили понад 200 тисяч людей. Подібний контент сприяє делегітимізації війська та Української Держави.

Паралельно у мережі триває скоординована тенденція до нормалізації та героїзації СЗЧ, як явища. Основні ворожі аргументи такі: ця війна не за наші інтереси, тож не доєднуйтеся до війська; це раціональний та єдино можливий протест проти садизму командирів та “м’ясних штурмів”; краще бути живим у СЗЧ, аніж мертвим героєм; причина СЗЧ - примусова мобілізація; а навчальні центри ЗСУ то є концтабори, де панують тортури і хвороби.

Тема базової військової підготовки цього тижня продемонструвала зниження кількісних показників, але покращення загального емоційного фону – показник NSR перейшов у позитивну зону, зрісши на 18 пунктів до показника +4. Однак, тема залишається вразливою через вкорінений у суспільстві страх перед навчальними центрами. Вона живиться трагічними випадками, які сталися в їхніх стінах (на кшталт [смерті](#) Івана Терентьєва через шість днів після мобілізації та прибуття до частини). Як вже було згадано вище, будь-які успішні звіти перебиваються повідомленнями про “конвеєр хвороб”, антисанітарію та масові спалахи пневмонії під час БЗВП і корупцію під час проходження ВЛК.

□ Мобілізація, ТЦК та рекрутинг

Тему мобілізації звітного тижня обговорювали на фоні трагічної загибелі військовослужбовця ТЦК у Львові та серії фізичних нападів на представників центрів комплектування загалом. Відзначено збільшення кількості закликів до реформи мобілізації. Нові анонси змін від профільного міністра Михайла Федорова створюють в суспільстві очікування змін і потенційного вирішення кризи. Або принаймні тієї її частини, яка частково знаходиться під впливом ворожої пропаганди та наративів. Одночасно, треба розуміти і враховувати ризик впливу інформаційних операцій на формування та впровадження державних рішень. Інформаційна безпека має стати невід'ємною складовою реформи мобілізаційної системи, адже саме через ІПСО противник формує та просуває деструктивні суспільні настрої, нормалізує насильницьку поведінку та прагне зірвати процеси поповнення війська.

Для уникнення скептичного ставлення до реформи, що потенційно може негативно позначитись на її сприйнятті населенням, варто забезпечити чітку, аргументовану та послідовну комунікацію щодо змісту і цілей змін. Зокрема, випадок виявлення 2 тисяч непридатних до служби людей в одній із військових частин, на що звернула увагу військова омбудсменка Ольга Решетилова, підіймає питання ефективності мобілізації та ціни подібних помилок для держави.

На цій хвилі, деякі політики (як-от колишній спікер Верховної Ради Дмитро Разумков) вдаються у цитування ворожих наративів про “свавілля ТЦК” та “концтабір в Україні”. Ці тези підхоплюють “незалежні експерти” та “блогери”, розносячи далі розповіді про “людоловство” та “рекет у держструктурах”. Голова ОПУ Кирило Буданов окремо наголосив на посиленні суспільної поляризації і різному трактуванні поняття героїзму.

Прикладом успішної антикризової комунікації став кейс навколо можливої мобілізації жінок через серію помилкового внесення представниць жіноцтва до реєстру військовозобов'язаних. Спочатку Сухопутні Сили спростували, що таке взагалі планується, а міністр оборони Федоров пояснив ситуацію “технічним збоєм” у роботі ТЦК в Харкові.

Однак, тема мобілізації загалом залишається вкрай чутливою до фейків, втручання бот-мереж, відео згенерованого штучним інтелектом і контенту з анонімних сторінок (як вже показано вище). Будь-яка неправдива або правдива, але негативна новина швидко стає вірусною. Насамперед щодо так званої “примусової мобілізації” та діяльності ТЦК або насилля проти його представників. Останнє вже стає тенденцією, яка нормалізує зневажливу та насильницьку поведінку до військових ТЦК. Частина цивільних вважає нормальним втручатися у роботу ТЦК, особливо під час затримання порушників мобілізаційного законодавства або загалом нападати на військових Збройних Сил України в однострої, які просто йдуть вулицею населеного пункту чи ображати їх.

Таку інформацію можуть поширювати реальні люди через соцмережі, надаючи цим ворожим наративам достовірності. Доволі часто це публічні та відомі в Україні особи. При цьому штучна масовість дозволяє створити уявлення про домінування негативу в українському інформпросторі. Подібне паразитування є критично шкідливим на фоні реальних безпекових та військових викликів, перед якими стоїть країна і посилює недовіру до інституцій.

Негативну ситуацію підсилюють акаунти із контентом, який явно згенерував штучний інтелект. Вони часто сфокусовані на “правді життя від військових” і мають не малу кількість підписників та величезні перегляди (приклад з цього звіту – 10 тисяч підписників, але 30 млн переглядів). Реальна картинка “польових” труднощів може поєднуватись із маніпуляціями про “в’язницю”, “незаконне полювання на людей” та “походу на Київ проти влади”. Остаточна мета – підірвати волю до спротиву і спровокувати внутрішній заколот.

□ **Питання єдності**

У темі єдності внутрішній та зовнішній ворог продовжував маніпулювати темою “неминучої громадянської війни”, “диктатури в Україні” і зображення президента Володимира Зеленського ворогом України. За час тижневого моніторингу відслідковувалися негативні, емоційно заряджені та дезінформативні пости без фактичних підтверджень. Загалом, відзначено спробу посилити антивладні настрої та суспільне невдоволення.

Деякі блогери маніпулювали темою автоматичної конфіскації майна за борги (законопроект 14005) у викривленому вигляді, інші – критичним дефіцитом держбюджету України вже у травні місяці. Загалом, все зводилося до тез, що “президент Зеленський довів людей до злиднів” – конкретні випадки подавалися, як загальна ситуація в країні. Влада, мовляв, живе заможнo, простий народ – бідно, а тим часом президент “працює на росію і встрягає у криваві авантюри”, за які платять звичайні солдати.

Помічені ознаки системного просування наративів про зраду, некомпетентність і свідомі дії проти інтересів держави. Окремі дописи мають значний потенціал впливу на аудиторію у негативному ключі. У підсумку, формується стійкий деструктивний інформаційний контекст із фокусом на делегітимацію державної влади. Контрнاراتиви звітного тижня скоріше мали змішані емоційні реакції і скоріше дедалі більше поляризували суспільство, порушуючи чутливі теми війни.